

отстъпваме нито педя отъ тази граница . . . Родосто. Ако силитъ и Турция не я приематъ въ точностъ, започването преговоритъ е недопустимо“.

На 17 мартъ, Русия отново ни заявява: 1) искания отъ България излазъ на Мраморното море Русия нѣма да допусне; 2) заявяваме това въ Лондонъ и Парижъ; 3) по този въпросъ ще бждемъ непреклонни; 4) България не трѣбва да излага своитъ отношения съ Русия на сериозенъ рискъ. Но нашиятъ м-ръ председател се задоволява само да препрати този ултиматумъ на секретаря на царя, безъ да направи своята решителна подкрепа на това единствено здраво становище, отъ гледна точка на тогавашното международно положение. — На 23 мартъ силитъ отново искатъ спиране на военнитъ действия, а на 27 мартъ (тел. № 136 отъ Лондонъ) конференцията на силитъ приема: 1) линията Мидия—Еносъ като база; 2) финансовитъ въпроси ще се разгледатъ въ Парижъ; 3) островитъ ще се предадатъ на Европа. И нашиятъ пълномощенъ м-ръ дава своя здравъ съветъ: „Съюзницитъ трѣбва да се съгласятъ; нѣмаме интересъ да се караме съ Европа; никога тя не е била по-благосклонна къмъ християнитъ на изтокъ; всички ни съветватъ за миръ. Не трѣбва да се излагаме за другитъ“. Царътъ на българитъ, обаче, е наново недоволенъ. Засѣгнатата е дълбоко неговата гордостъ, отнетъ е най-скъпоценния перлъ отъ негова корона. Какъвъ смисълъ имаше грубото прекъсване на преговоритъ преди два месеца въ Лондонъ, излизането следъ това предъ армията съ лъжата, че „Турция не отстъпва педя земя и затова трѣбва повторно да воюва“, защо трѣбваше отново да се тъче по тритъ страшни станове на смъртта: при Булаиръ, Чаталджа, Одринъ; отъ кого ще получимъ опрощение, че хвърлихме безцелно нашитъ синове въ най-свирепитъ бури, които ги вкочаниха и обърнаха хиляди на живи трупове? Той развлече новото посрѣдничество на Европа, продължи войната, сложихме предъ атакуваната и презвета крепостъ нови хиляди други надежди на България и се пакъ . . . миражниятъ градъ за винаги изчезва.

И Фердинандъ почва да дири виновния за крушението на неговия вълшебенъ планъ — трѣбва да го намѣри непременно! Не е той, разбира се, който призова смъртта преди петъ месеци при Караколъ-нокта — Чаталджа; който си поставя невъзможни задачи; не е монархътъ на България, който имà голѣмия куражъ да воюва съ дветъ групировки, — съ съветитъ на цѣла Европа. Това е тя, която сгази идеала му, какъвто до сега не бѣ расалъ въ неговото въображение; това е Русия, което той трѣбва добре да си отбележи; това е и правителството, разбира се, обърнало се въ неинъ подчиненъ рабъ. Но ако въ този моментъ — по старъ маниеръ — той не може да го захвърли веднага, въ състояние е поне силно да се наругае. И както по-рано, той изпрати за началникъ щаба на главната квартира необузданата, оскърбителна телеграма, така той се обръща се направо къмъ министъръ председателя съ единъ езикъ, който може само да се долавя отъ отговора на министъръ Гешовъ (№ 820), но — поради изчезването на документа отъ архивитъ, тази стилна и държавническа скъпоценностъ се губи за историята.

5. Предизвикателства на съюзницитъ.

Току уговоренъ дѣлежа на Македония между двата съседа, — и Сърбия се почувствува ограбена. Тя не затаи това свое чувство въ себе си, бѣше достатъчно откровенна, за да го прояви открито на първо време предъ България. Причинитъ, по които Сърбия бѣше недоволна, сж различни. Това, което ѝ се даде чрезъ споразумението, изглеждаше съвсемъ малко въ сравнение великосръбскитъ въжделения, а изгледитъ, че то може да бжде увеличено съ сръбскитъ земи на западъ, тогава не бѣха голѣми. Сърбия не можеше да допустне българитъ да се закръглятъ напълно, изцѣло, а тя да чака друга политическа обстановка. Още тогава сръбскитъ политици